

2020 – 2021
EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

SOSYAL BİLGİLER
7.SINIF
KAZANIM FASİKÜLÜ

Artaş AKKAR
Sosyal Bilgiler Öğretmeni

1. ÜNİTE

BİREY VE TOPLUM

KAVRAMLAR

ETKİNLİKLER

SORULAR

İNSANDAN İNSANA GİDEN YOL

Kazanım:

SB.7.1.1. İletişimi etkileyen tutum ve davranışları analiz ederek kendi tutum ve davranışlarını sorgular.

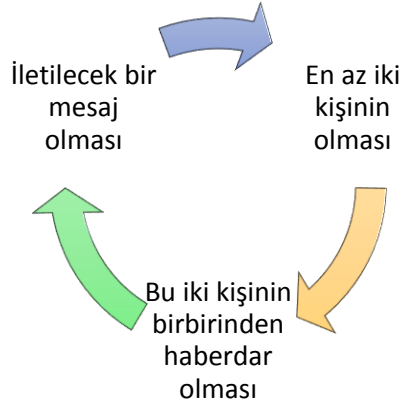
Kavramlar:

Jest: Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli harekettir.

Mimik: Duyguları, düşünceleri belirtecek biçimde yüzde beliren kıvrımları, hareketlerdir.

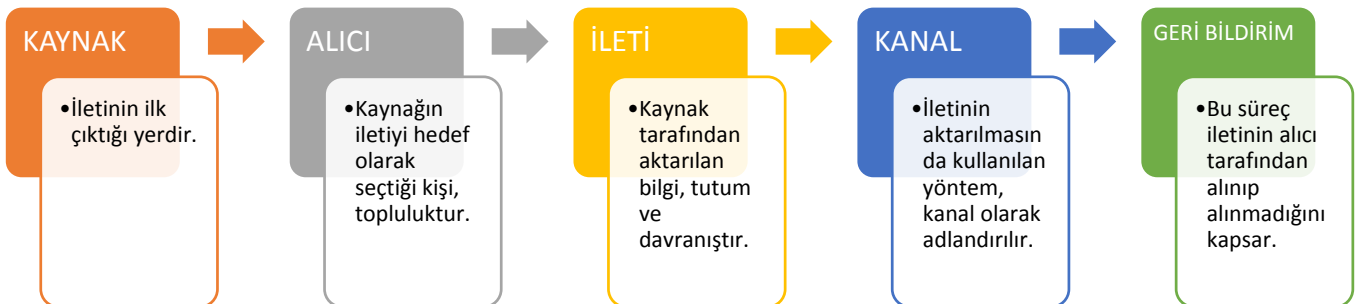
Empati: kişinin kendini başkasının yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışmasıdır.

“İletişim” duygu, düşünce ve bilgilerin her türlü yolla başkalarına aktarılmasıdır. İletişim olabilmesi için;

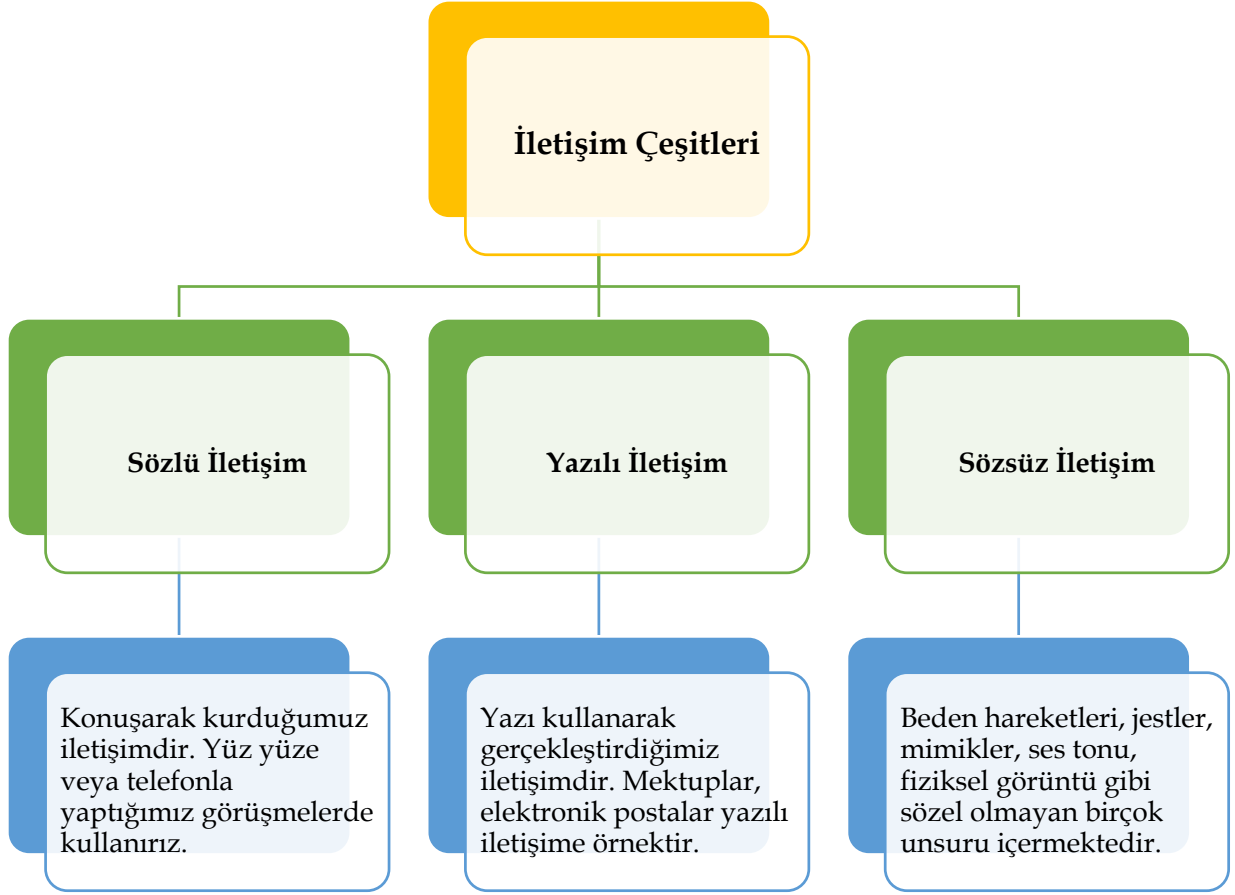

İletişim insanların olduğu her yerde vardır. Konuşmamız, susmamız, yüz ifadelerimiz, oturuş biçimimiz, iletişim kurmak için yaptığımız bazı davranışlardır. Ağzımızdan çıkan sesler, çizdiğimiz resimler, konuştuğumuz dil, kullandığımız yazı ve yazı araç gereçleri iletişim kurmamıza yarar.

İletişimin temel ögeleri vardır. İnsanlar arasında tam bir iletişimden söz edebilmemiz için bu temel öğelerin gerçekleşmesi önemlidir. İletişimin temel ögeleri; **kaynak, alıcı, mesaj, kanal ve geri bildirimden** oluşmaktadır.

İletişim kurmanın birden çok yolu vardır ve iletişimimizi sağlayan çok sayıda araç mevcuttur. İletişim kurarken içinde bulunduğumuz ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçlar tercih etmeliyiz. Bu sayede iletişimimiz daha etkili olur. İletişim kurarken **sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim** türlerini kullanırız

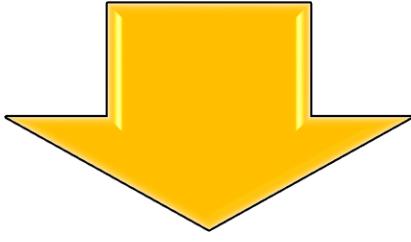

Etkili iletişim: Bir iletişimde konuşmacının vermek istediği mesajlarını karşı tarafa aktarması ve dinleyen kişinin mesajı doğru bir şekilde almasıdır.

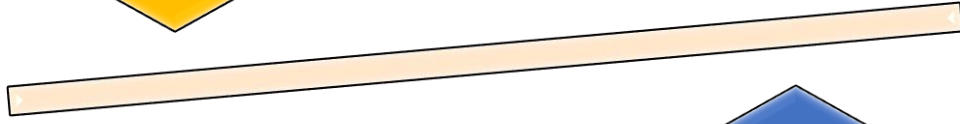
Konuşmacı veya dinleyici olduğumuz durumlarda, etkili iletişime engel olacak tutum ve davranışlardan kaçınmalıyız. Etkili iletişimi **olumsuz etkiyen** davranışlar şunlardır:

Konuşmacıdan Kaynaklı Sorunlar	Dinleyiciden Kaynaklı Sorunlar
<ul style="list-style-type: none"> ❖ İyi hazırlanmamış konuşma metni ❖ Eksik bilgi ve mesaj verme ❖ Yanlış anlaşılmaya neden olacak ifadeler kullanma ❖ Aynı ses tonu ile sıkıcı konuşma ❖ Dinleyiciye karşı ön yargılı olma ❖ Dinleyicinin seviyesine uygun konuşmama	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Dikkatsiz dinleme ❖ Bilgi eksikliği ❖ Ön yargılı dinleme ❖ Geri bildirim yapmama ❖ Yetersiz algılama, yanlış yorumlama ❖ Soru sormama

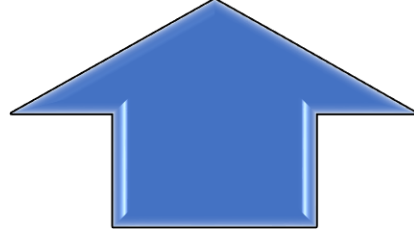
Çevrenizle kurduğumuz iletişim, **tutum ve davranışlarımızla** şekillenir.

Empati kurarak olaylara başkalarının bakış açısı ile bakarız böylelikle çok boyutlu düşünme yeteneğimiz güçlenir.

İnsanlar arasında doğru bir iletişimin gerçekleşmesi için onların birbirine karşı **ön yargılı** bir tutum sergilememeleri gerekir.

BİRLİKTE YAPIYORUZ

➤ Aşağıda yer alan cümleleri “Doğru” veya “Yanlış” olarak değerlendirip (X) işareti ile belirtiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
İletişim olabilmesi için bir kişinin olması yeterlidir.		
Sokakta yürürken karşılaştığımız arkadaşımıza “Merhaba” dememiz bir sözlü iletişim örneğidir.		
Duygu ve düşüncelerinizi yüz ifadelerimizle anlatmamıza jest adı verilir.		
Konuşmacı sürekli aynı tonda konuşmamalıdır.		
Ön yargılı olmak iletişimi olumlu etkiler.		

➤ İyi bir iletişim kurmak için gerekli olan öğeleri işaretleyiniz. (✕)

☐ Ön yargılı olmak	☐ Empati kurmak	☐ Dikkatli dinlemek
☐ Saygı duymak	☐ Bağırarak konuşmak	☐ Güler yüzlü olmak

➤ “Benim yerimde sen olsaydın ne yapardın?”
“Kendine yapılmasını istemediğin bir davranışı sende başkasına yapma.”

Verilen sözlerde aşağıdakilerden hangisi önemine vurgu yapılmıştır?

- A) Dinlemenin   B) Beden dilinin   C) Empatinin   D) Ön yargının

İLETİŞİMİN GÜCÜ

Kazanım:

SB.7.1.2. Bireysel ve toplumsal ilişkilerde olumlu iletişim yollarını kullanır.

Kavramlar:

Sen Dili: Karşımızdaki insanın kabul edilmeyen davranışları karşısında eleştiri ve suçlama mesajları içeren ifadelerdir.

Ben Dili: Bireyin karşılaştığı davranışın tanımını yapan, bu davranışın kendini nasıl etkilediğini ve kendine ne tür duygular yaşattığını açıklayan ifadelerdir.

Sözlü ve yazılı iletişimin en önemli unsuru dildir. Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en önemli unsurdur.

“ İnsanın öğrenmesi gereken ilk dil tatlı dildir.” Barış Manço

Hangi iletişim yolunu seçersek seçelim, Türkçeyi doğru kullanmalıyız. Karşımızdaki kişiye söylemek istediklerimizi sakın, açık, net ve doğru anlaşılacak şekilde ifade etmeliyiz.

Karşımızdaki kişi bizden ne kadar farklı olursa olsun sağlıklı ve olumlu iletişim kurabilmek için;

- Karşımızdaki kişinin vücut hareketlerine ve **beden diline** dikkat etmeliyiz.

İletişim sürecinde insanlar konuşulanların %7'sini, ses tonunun %38'ini, beden dilinin %55'ini dikkate alırlar.

- Karşımızdaki kişiyle konuşurken **ses tonunu** iyi ayarlamalıyız.
- Karşımızdaki kişinin söylediklerini can kulağıyla, dikkatle dinlemeliyiz.

İletişim kurmada, konuşmak kadar **dinlemek** de önemlidir. İnsanlar arasındaki iletişimsizliğin birçoğu dinlememekten kaynaklanmaktadır.

İyi bir dinleyici;

- Dikkatini karşısındaki kişiye verir.
- Konuşmacıyı sözünü kesmeden dinler.
- Konuşmacıyla göz teması kurar.
- Dinlerken vereceği cevabı düşünmez.
- Yargılamadan, suçlamadan dinler.
- Dinlerken başka bir işle uğraşmaz.
- Konuşmacının duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır.

- Kendimizi karşımızdaki kişinin yerine koyarak **empati** kurmalıyız.
- Bireysel farklılıklara dikkat etmeliyiz.
- Karşımızdaki kişiye saygı duymalı, onu önemsemeli ve cesaretlendirmeliyiz.

- Karşımızdaki kişiyle konuşurken **"Ben Dili"** kullanmalıyız.

Sen Dili:

- "Sen"le başlar veya "sen"le biter.
- Yargılayıcı, eleştirici ve suçlayıcı olabilir.
- Öfke, kızgınlık duyguları taşıyabilir.

Sen diline örnek cümleler:

- Niçin geç kaldın?
- Ödevini neden bitirmedin?
- Sen bu sabah yoktun.

Ben Dili:

- "Ben"le başlar veya "ben"le biter.
- Bireyin duygu ve düşüncelerini ortaya koyar.
- Anlaşmazlıkları azaltır, konuşan kişiyi rahatlatır.

Ben diline örnek cümleler:

- Geç kaldığında işlerini yetiştiremeyeceğini düşünüyorum.
- Ödevini bitirmemen beni kaygılandırıyor.
- Bu sabah seni görmeyince meraklandım.

➤ İnsanların arasındaki konuşmalarda anlaşmazlıkların, çatışmanın olması **olumsuz iletişim** ortaya çıkarır. Bazı davranışlarımız iletişimi olumsuz etkiler.

İletişim sürecinde yapılan hatalardan bazıları şunlardır:

➤ Aşağıda yer alan cümleleri "Doğru" veya "Yanlış" olarak değerlendirip (X) işareti ile belirtiniz.

	SEN DİLİ	BEN DİLİ
Odanı sürekli dağınık bıraktığın için üzülüyorum.		
Benimle her zaman bağırarak konuşuyorsun.		
Ödevlerini hep yanlış yapıyorsun.		
Yemeğini bitirmeyince üzülüyorum.		

➤ Yasemin, arkadaşlarını kırmaktan çok çekinen, bu yüzden de bazen kırılmasına rağmen bunu arkadaşlarına ifade edemeyen bir gençtir.

Yasemin'in arkadaşlarıyla daha doğru bir iletişim kurmasına aşağıdaki etkili iletişim unsurlarından hangisi daha fazla katkı sağlayacaktır?

- A) Saygılı ve anlayışlı olmak
- B) Bireysel farklılıklarda saygılı olmak
- C) Jest ve mimikleri doğru ve etkili kullanmak
- D) Düşüncelerini açık ve anlaşılır şekilde ifade etmek

➤ **Sancar:** "Hadi bahçeye çıkıp maç yapalım."

Alper: "Çok hastayım, çıkamayacağım."

Sancar: "Hadi çıkalım..."

Alper: "Oyun oynayacak hâlim yok."

Sancar: "Bir daha seninle oynamayacağım."

Verilen diyalogda yapılan iletişim hatası öncelikle aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Empati kuramama
- B) Vücut dilini kullanmama
- C) Ben dili kullanmama
- D) Kendini doğru ifade edememe

➤ İyi bir dinleyici olan Adnan arkadaşlarıyla son derece başarılı bir iletişim kurmaktadır. Arkadaş ortamında sevilen düşüncelerine önem verilen birisi olmuştur.

Buna göre iyi bir dinleyici olan Adnan'dan aşağıdakilerden hangisi beklenmez işaretleyiniz. (✕)

- ☐ Dikkatini karşısındakine verir.
- ☐ Son sözü söylemek için çabalar.
- ☐ Ne söylemek istediğini düşünür.
- ☐ Karşısındakinin sözünü kesmez.
- ☐ Yüzünü konuşmacıya döner.
- ☐ Başka bir işle meşgul olmaz.

➤ Aşağıda farklı mimiklere sahip görseller yer almaktadır. Mimiklerin ne anlama geldiğini altlarına yazınız.

.....

.....

.....

HIZLI İLETİŞİM, GÜÇLÜ TOPLUM

Kazanım:

SB.7.1.3. Medyanın sosyal değişim ve etkileşimdeki rolünü tartışır.

Kavramlar:

Medya: Kitlelerle iletişimi sağlayan radyo, televizyon, gazete ve dergi gibi basın yayın organlarının ortak adıdır.

Kamuoyu: Bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi

Aynı anda milyonlarca kişiyle iletişim kurulmasını sağlayan gazete, radyo, televizyon, internet gibi araçlara **kitle iletişim araçları** denir.

Aşağıda, geçmişten günümüze kültürler arasındaki etkileşimi sağlayan en önemli kitle iletişim araçları yer almaktadır:

Gazete

Radyo

Televizyon

Genel ağ

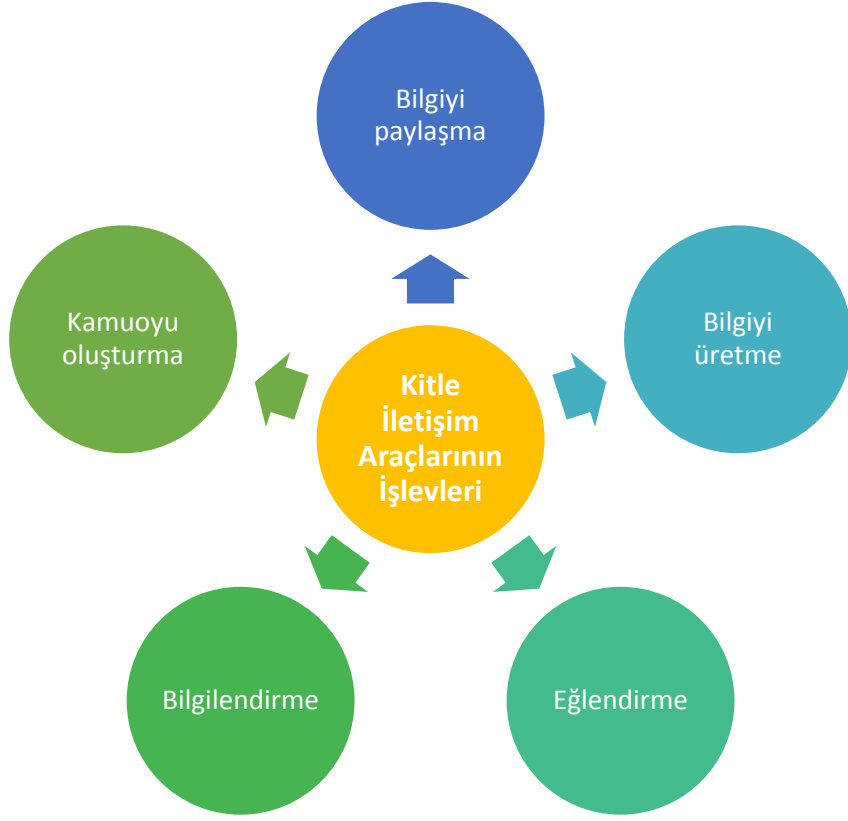
Geçmişte insanlar kitlelere ulaşmak için farklı yöntemler kullanmıştır.

- Eskiden tellallar önemli haberleri halka açık yerlerde davul eşliğinde bağırarak duyurmuştur.
- Camilerin minarelerinden de köy veya mahalle halkına duyuru yapılmıştır.
- Ülkemizde 1927’de radyonun, 1968’de televizyonun kullanılmaya başlaması yeni iletişim araçlarının hayatımıza hızla girmesini sağlamıştır.

İnsanlık tarihi boyunca haberleşme için farklı araçlar kullanılmıştır. Bu araçların çeşitliliği ve fonksiyonları zamanla gelişim göstermiştir. İkili iletişim amacıyla kullandığımız bazı araçlar, teknolojik gelişmeler sonucu sosyal haberleşme aracı hâline gelmiştir.

Örneğin telefon iki kişi arasında sözlü - işitsel bir iletişim aracı olarak kullanılıyordu. Günümüzde ise akıllı telefon; işitsel, görsel ve birçok farklı işlevi olan etkileşimli bir araç hâline gelmiştir.

Kitle iletişim araçlarının zamanla gelişmesi ve yaygınlaşması, insanlar arasındaki bilgi alışverişini artırmakta ve hızlandırmaktadır.

Kitle iletişim araçları farklı insanların, toplumların ve kültürlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamakta ve insanlar arasındaki etkileşimi artırmaktadır.

MEDYANIN SOSYAL HAYATA ETKİSİ	
ESKİDEN	GÜNÜMÜZDE
Genellikle evlerde ve kütüphanelerde bulunan ansiklopedilerden araştırma yapılırdı.	Bir tuşla istenilen bilgilere hızlıca ulaşılabilir.
Haberler gazetelerden okunur ve radyolardan dinlenirdi.	Genel ağ üzerinden haber okunabilmekte ya da müzik dinlenebilmektedir.
Bayramlarda tebrik kartı yazılırdı, eş dost ve akrabalar ziyaret edilirdi.	Bayramlar kısa mesaj gönderilerek kutlanmaktadır.
Akrabalara, komşulara akşamları ev ziyaretine gidilirdi.	Evde televizyon karşısında vakit geçirilmektedir.
Aile içinde sohbetler edilir, oyunlar oynanırdı.	Televizyon, telefon ve genel ağ insanları kendine bağlayarak aile içi iletişimi zayıflatmaktadır.

Devletimiz medya ve iletişim araçlarının özellikle çocuklarımıza olan etkisini sağlıklı hâle getirmek için tedbirler almaktadır.

Radio ve Televizyon Üst Kurulu, radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemekle görevlidir.

Akıllı işaretler, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflama sistemidir. Bu sistem, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden koruma sorumluluğunu yerine getirme konusunda ailelere ve topluma yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı ve RTÜK iş birliğiyle **"Medya Okuryazarlığı"** projesi hazırlanmış ve uygulanmıştır. Medya okuryazarlığı; görsel, işitsel, basılı, vb. medya iletilerine erişebilme; erişilen medyayı, ileti ve ürünleri eleştirel bir bakış açısıyla çözümleyip değerlendirebilmeyi içerir.

BİRLİKTE YAPIYORUZ

Aşağıda yer alan cümleleri “Doğru” veya “Yanlış” olarak değerlendirip (X)işareti ile belirtiniz.

	DOĞRU	YANLIŞ
Bilgisayar, akıllı telefon ve genel ağ kullanımı bireyler arasındaki iletişimi artırmıştır.		
Akıllı telefonlar sadece iki kişi arasında kullanılabilen iletişim aracıdır.		
Kitle iletişim araçlarındaki gelişmeler devlet hizmetlerine de yansımıştır.		
Akıllı işaretler, izleyeceğimiz programın yaş grubumuza uygunluğu konusunda bizi uyarır.		
RTÜK radyo ve televizyon yayınlarını denetleyen kurumdur.		

Kitle iletişim araçlarının sayısının ve çeşitliliğinin artması birçok alanda hayatımızı olumlu veya olumsuz etkilemektedir.

Aşağıdakilerden hangisi kitle iletişim araçlarının olumsuz yönlerinden biridir? İşaretleyiniz. (X)

- ☐ Haberlere kolayca ulaşılmasına imkân sağlar.
- ☐ Kamuoyu oluşturma ve çeşitli yardım kampanyaları ile geniş kitlelere ulaşılır.
- ☐ Aile içi iletişimde kopukluk yaşanır.
- ☐ Boş zamanlarımızda eğlence ortamı sunar.
- ☐ Bilgiye kısa zamanda ve kolayca ulaşmamızı sağlar.
- ☐ Ülkemizde ve dünyada yaşanan olaylardan haberdar olmamızı sağlar.
- ☐ Toplumlar arası kültür alışverişini hızlandırır.
- ☐ Bireyler arası iletişim ve etkileşimi azaltır.

İLETİŞİM ÖZGÜRLÜĞÜ

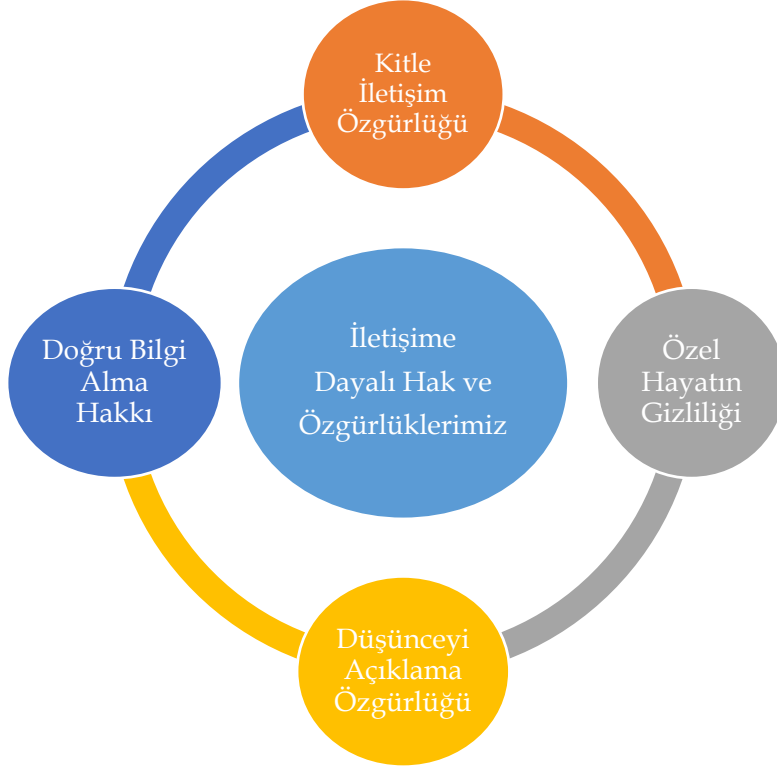
Kazanım:

SB.7.1.4. İletişim araçlarından yararlanırken haklarını kullanır ve sorumluluklarını yerine getirir.

Kavramlar:

Sansür: Bazı fikirlerin, haberlerin ve sanat eserlerinin yazılıp yayılmasının kısıtlanması ya da engellenmesidir.

Tekzip: Yalanlama ve düzeltme yazısıdır.

İletişim araçlarını kullanırken sahip olduğumuz hak ve özgürlüklerimiz Anayasamız tarafından güvence altına alınmıştır.

Madde 20: Herkes, özel hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir...

Madde 22: Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır...

Madde 26: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir...

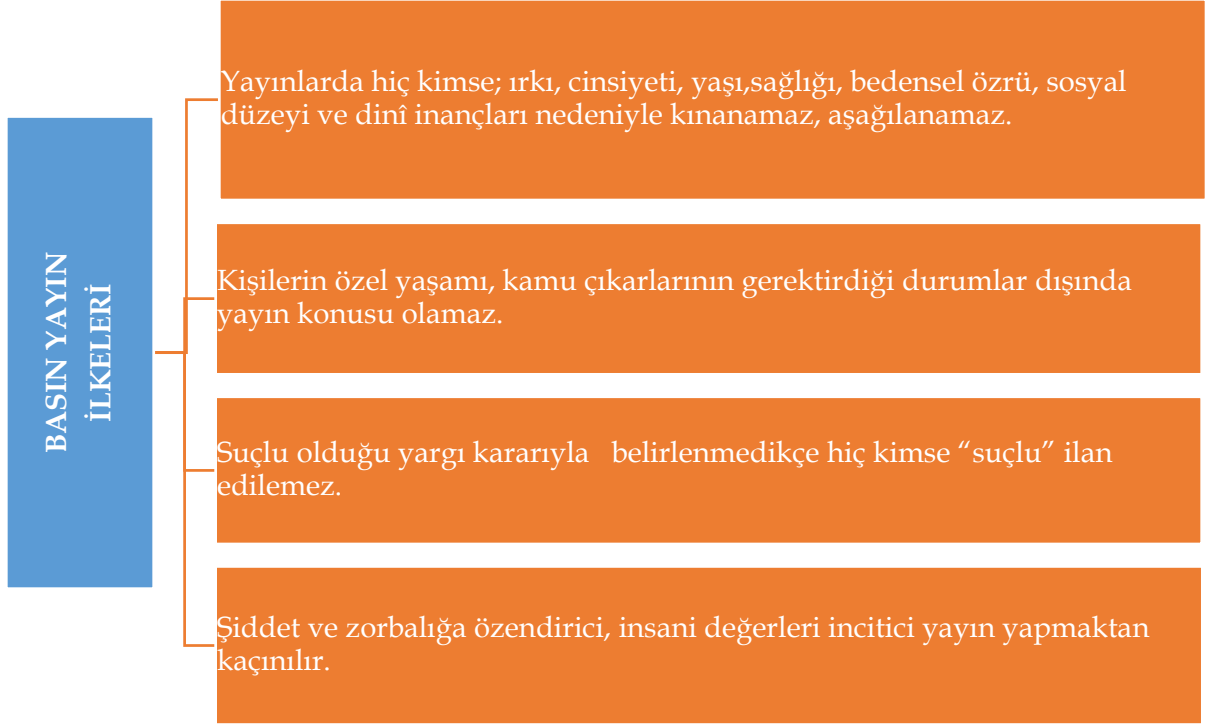

Kimi zaman kişisel haklarımıza, kitle iletişim özgürlüğümüze veya özel hayatımızın gizliliğine müdahale edilmiş olabilir. Böyle durumlarda haklarımız ve haklarımızı arama yollarını bilmek vatandaşlık sorumluluğumuzdur. Örneğin basın yayın organlarında hakkımızda gerçeğe aykırı bir yayın yapılabilir. Bu durumda yayının mahkeme yoluyla düzeltilmesini (**tekzip**) isteyebilirsiniz.

Basın Özgürlüğü: İnsanların düşüncelerini, görüşlerini, gazete, dergi, kitap, radyo, televizyon vb. diğer insanlara iletme serbestliğine denir. Anayasamız tarafından güvence altına alınmıştır.

Madde 28: Basın hürdür, sansür edilemez... Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

➤ Medyanın kitle iletişimde önemli görevleri ve sorumlulukları vardır. Doğru haber yapma ve yayma bunların başında gelir. Tarafsız olmak ve özel hayata saygılı olmak medya ve basın yayın kuruluşlarının uyması gereken ilkelerdendir.

1. Ünite konuları bitti.

Maraton'a hazır mısınız?

Maraton başlıyor!

SIRA SİZDE

➤ Aşağıda verilen tutum ve davranışları iletişimi olumlu veya olumsuz etkileyen tutum ve davranışlar olarak sınıflandıralım.

	Olumlu etkileyen tutum ve davranışlar	Olumsuz etkileyen tutum ve davranışlar
"Ben Dili" kullanmak		
Ön yargılı davranmak		
Ses tonuna dikkat etmek		
Beden dili kullanmak		
Empati kurmak		
Öğüt vermek		
Tehdit etmek		
Dikkatli dinlemek		
Bireysel farklılıklara saygı göstermek		
Emir vermek		

➤ Aşağıdaki kişilerin iletişim araçlarından yararlanırken hangi hak ve özgürlükleri yerine getirdiklerini doğru bir şekilde eşleştirelim.

Kimsenin iznini almadan fotoğraflarını çekmem veya paylaşmam

Konut dokunulmazlığı hakkı

Evimize kimse hiçbir şekilde izinsiz giremez.

Düşünceyi ifade etme özgürlüğü

Duygularımı, fikirlerimi videoya kaydedip sosyal medya üzerinden herkesle paylaşabilirim.

Tekzip hakkı

İsmim veya fotoğrafım herhangi bir haberde yanlışlıkla yer alırsa bunun düzeltilmesini isteme hakkım vardır.

Özel hayatın gizliliği

7. sınıf öğrencisi Melike, sınıfına girdiğinde sıra arkadaşının kendisine kırgın olduğunu fark eder. **Buna göre Melike'nin;**

- I. Durumu görmezden gelmesi
- II. Nedenini anlamaya çalışması
- III. İşi şakaya vurma

davranışlarından hangilerini yapması bu sorunun çözümünde daha etkili olur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve III   D) II ve III

Bir babanın, derslerine çalışmayan çocuğuna kullandığı aşağıdaki ifadelerden hangisi " Ben Dili "ne örnek verilebilir?

- A) Derslerine düzenli çalışmaman beni endişelendiriyor.
- B) Sorumluluklarının farkında değilmiş gibi davranıyorsun.
- C) Okuldan geldiğin andan itibaren ödevlerini hiç yapmadın.
- D) Derslerini yapmazsan akşam telefonda oyun oynayamazsın.

Ersan, annesiyle belirledikleri bilgisayarda günlük oyun oynama saatini fazlasıyla aştığı için annesi tarafından sert bir şekilde uyarılmıştır. Ersan yaptığından pişman olmuştur. Ancak annesinin sert tepkisine çok kırılmıştır.

Ersan bu durum karşısında, annesine duygularını en doğru şekilde nasıl ifade etmelidir?

- A) Sürekli benim hatamı arayıp duruyorsun.
- B) Sözümü tutamadım ama sen de bazen sözünü tutmuyorsun.
- C) Yaptığım hatadan ötürü sert bir şekilde uyarman beni çok üzdü.
- D) Neden bu kadar bilgisayarda oyun oynadığımı hiç sormuyorsun.

Hangi televizyon kanalının verdiği haberde özel hayatın gizliliği hakkının ihlal edildiği söylenebilir?

A)

AZ SONRA
Futbolcu Arda'nın çocukluk yıllarına ait anıları

B)

AZ SONRA
Ünlü yönetmen Çağan Bey'in ailesi ile birlikte tatil yaparken gizlice çekilen fotoğrafları

C)

AZ SONRA
Pop şarkıcısı Nalan'ın konser sonrası verdiği röportajdan kesitler

D)

AZ SONRA
Milli Eğitim Bakanının okulların açılmasıyla ilgili açıklamaları

DAHA FAZLASI İÇİN

Çıktığınız bu başarı maratonunda "7. Sınıf Maraton Sosyal Bilgiler Soru Bankası" en önemli rehberiniz ve ışığınız olacaktır. Bu kitapla hem derslerinizde bir adım öne çıkacaksınız hem de kendinizi sınava hazır hissedeceksiniz. O hâlde neden bekliyoruz?

Haydi, "Maraton" başlasın!

